

Resultater fra kontroll av byggevarer 2014

Heidi Mollan Jensen - Kontakt- og informasjonsmøte om produktdokumentasjon
10. februar 2015

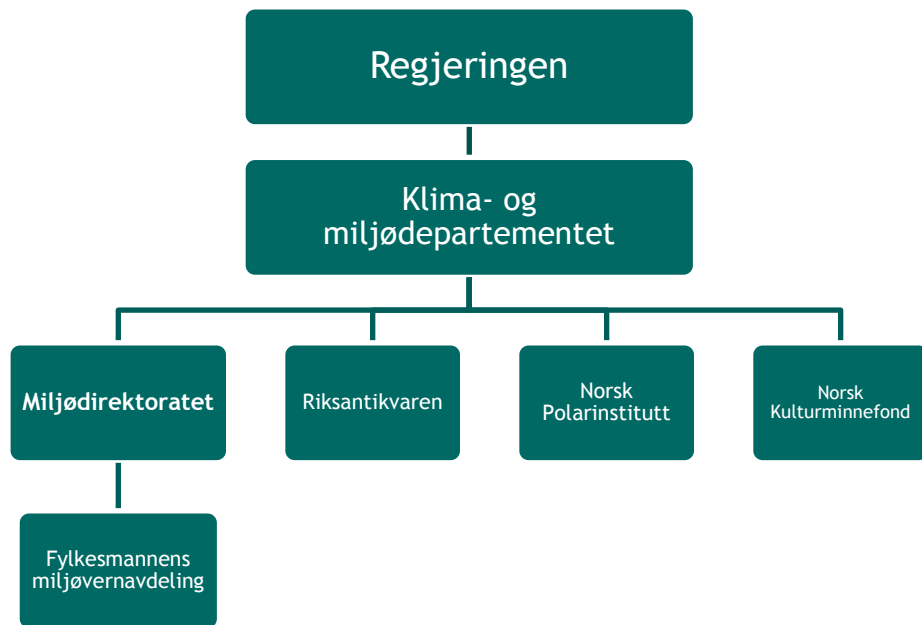

Innhold

- Om Miljødirektoratet og våre roller
- Presentasjon av tilsynsarbeidet i Miljødirektoratet
- Tilsyn med produkter og kjemikalier
- Regelverk og bakgrunn for kontrollene
- Resultater fra tilsyn med virksomheter innen byggebransjen
- Veien videre innen byggebransjen

Miljøforvaltningen

- Miljødirektoratet ble opprettet i 2013 ved en sammenslåing av Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) og Direktoratet for naturforvaltning (DN).
- Miljødirektoratet har ca 700 medarbeidere med kontorer i Trondheim og Oslo.
- I Trondheim ligger avdelingene med hovedansvar for naturforvaltning.
- I Oslo ligger avdelingene med hovedansvar for klima og forurensning.
- Statens naturoppsyn (SNO) er en del av direktoratet med medarbeidere ved mer enn 60 lokalkontor.

Miljømyndighetene har en allsidig rolle

- **REGULERE**
 - Forbud
 - Prioritetslisten, Kandidatlisten
- **VURDERE** stoffers egenskaper
- **SAMLE** kunnskap (fra forskning)
- **SCREENING** - overvåking av miljøtilstanden
- **TILSYN** med produsenter og importører
- **INFORMASJON** til næringslivet og allmennheten

Tilsynsarbeidet i Miljødirektoratet

Tilsyn i Miljødirektoratet

- Miljødirektoratets tilsynsavdeling lokalisert i Oslo
- Fylkesmannens miljøvernavdelinger fører tilsyn på miljøområdet hos en rekke bransjer
- Totalt ca 1440 tilsyn (Fylkesmannen + Miljødirektoratet) i 2014
- Statens naturoppsyn fører tilsyn med at bestemmelsene i miljølovgivningen blir overholdt
 - Egen enhet i Miljødirektoratet
 - Medarbeidere på mer enn 60 lokalkontorer over hele landet
 - Eks vilt- og fiskeoppsyn, kontroll med kulturminner, skjøtsel i verneområder mm

Tilsyn i Miljødirektoratet

- Offshoreindustrien
- Landbasert industri med tillatelse fra Miljødirektoratet (inkludert avfallsbehandlere)
- Importører, produsenter og forhandlere av faste bearbeidede produkter (EE-produkter, tekstiler, leker, smykker, byggevarer mm.)
- Produsenter, importører og forhandlere av kjemikalier

Tilsyn med produkter og kjemikalier

Kjemikalie- og produkttilsyn i Miljødirektoratet

- Markedskontroll - kontroll med at produkter og kjemikalier på det norske markedet overholder regelverket
 - Stikkprøvekontroll av tekstiler, smykker, sportsutstyr, byggevarer, leker, EE
 - Stikkprøvekontroll av kjemikalier
 - **System hos virksomhetene**
- Tett samarbeid med Arbeidstilsynet og Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap
- Vi har hovedfokus på kjemikalier og produkter som går til private forbrukere

Hensikt med produkt- og kjemikalietilsyn

- Sikre like betingelser for virksomheter på det norske markedet
- Hindre tilfeller av ulovlige produkter og kjemikalier på markedet
- Bidra til at brukere av kjemikalier får riktig og tilstrekkelig informasjon for å kunne bruke og avhende kjemikalier på en forsvarlig måte
- Redusere bruk og spredning av helse- og miljøfarlige stoffer
- Veilede og informere om regelverket

Hvordan kontrollerer vi kjemikalier og produkter?

- Inspeksjoner (heldagstilsyn)
 - Ser på virksomhetenes systemer for å sikre overholdelse av regelverket
- Oppfølging av virksomheter via brev
 - Avvik avdekket ved for eksempel gjennomgang av virksomhetens nettside eller opplysninger i produktregisteret
 - Samarbeid med toll- og avgiftsdirektoratet om deklarerering til produktregisteret
- Kontroll av kjemikalier og produkter i butikk
 - Medfører oppfølging av leverandører i etterkant

Hvem blir plukket ut for tilsyn?

- Risikobasert tilsyn
- Virksomheter som deklarerer til produktregisteret
 - Utplukk basert på gitte kriterier
 - Blant annet innhold av stoffer på kandidatlisten og prioritetslisten
- Data fra Toll og avgiftsdirektoratet (TAD)
- Fokus på spesielle bransjer eller produkter
- Virksomheter med dårlig tilsynshistorikk
- Tips

Regelverk og bakgrunn for kontrollene

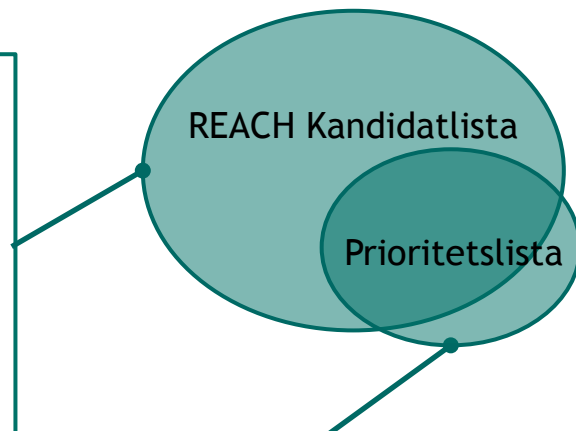
Mange farlige stoffer er forbudt i produkter

- Generelt forbud mot å plassere produkter som kan medføre helseskade eller føre til miljøforstyrrelse på det norske markedet
 - *Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester*
- De farligste stoffene er forbudt i:
 - REACH-forskriften
 - Produktforskriften
 - RoHS (krav til EE-produkter)
 - Avfallsforskriften (krav om at produkter som inneholder gitte stoffer skal behandles som farlig avfall)

§§

Farlige kjemiske stoffer som vi ønsker å forby

- Liste over SVHC-stoffer «Substances of very high concern»
- Kandidater for strengere regulering under REACH
 - Kan bli forbudt (restriksjon)
 - Kan bli lov å bruke kun med tillatelse fra europeiske myndigheter (autorisasjon)
- INFORMASJONSPLIKT dersom et produkt inneholder mer enn 0,1 % av et SVHC-stoff
- Oppdateres 2 ganger i året og består nå av 151 stoffer/stoffgrupper
- Målsetning om at alle kjente SVHC-stoffer skal oppføres på listen innen 2020

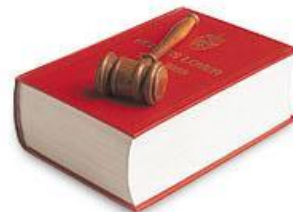

- Liste over stoffer som Norge har en nasjonal målsetting om å stanse eller vesentlig redusere utslipp av innen 2020

Produsent og importør er ansvarlige innholdet i produktene som omsettes

- Nye stoffer kommer raskt på markedet
- Innføring av nye forbud tar tid, og lovgivningen blir på etterskudd
- Produsent og importør er derfor ansvarliggjort gjennom lovgivning:

- Kunnskapsplikt - plikt til å skaffe seg kunnskap om innholdet i produktene
- Aktsomhetsplikt - plikt til å vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge og begrense helseskade og miljøforstyrrelse
- REACH - Regelverk for kjemikalier som brukes i Europa
 - gir industrien ansvaret for å vise at et stoff er trygt før det tas i bruk
 - gjelder ikke produksjon utenfor Europa; bare informasjonsplikt om > 0,1 % av et SVHC-stoff

Informasjonsplikten i REACH art. 33

- Plikt til å formidle informasjon om stoffer i produkter dersom en enkeltdel i et produkt inneholder mer enn 0,1 vekt% av et stoff på kandidatlisten
 - Informasjonen skal gis uoppfordret til profesjonell mottaker i leverandørkjeden
 - Forbruker skal få informasjon på anmodning innen 45 dager
- Informasjonen skal muliggjøre sikker bruk av produktet

Substitusjon – brukere av kjemikalier

Produktkontrollloven § 3a:

- Substitusjonsplikten innebærer at den enkelte virksomhet må vurdere sin kjemikaliebruk og gå over til mindre skadelige alternativer der det kan skje uten urimelig kostnad eller ulempe.
- Alle virksomheter som yrkesmessig bruker produkter som inneholder helse- og miljøskadelige kjemikalier, skal vurdere substitusjon.
- [Faktaark om substitusjonsplikten](#)
- [Substitusjonsveileder](#)

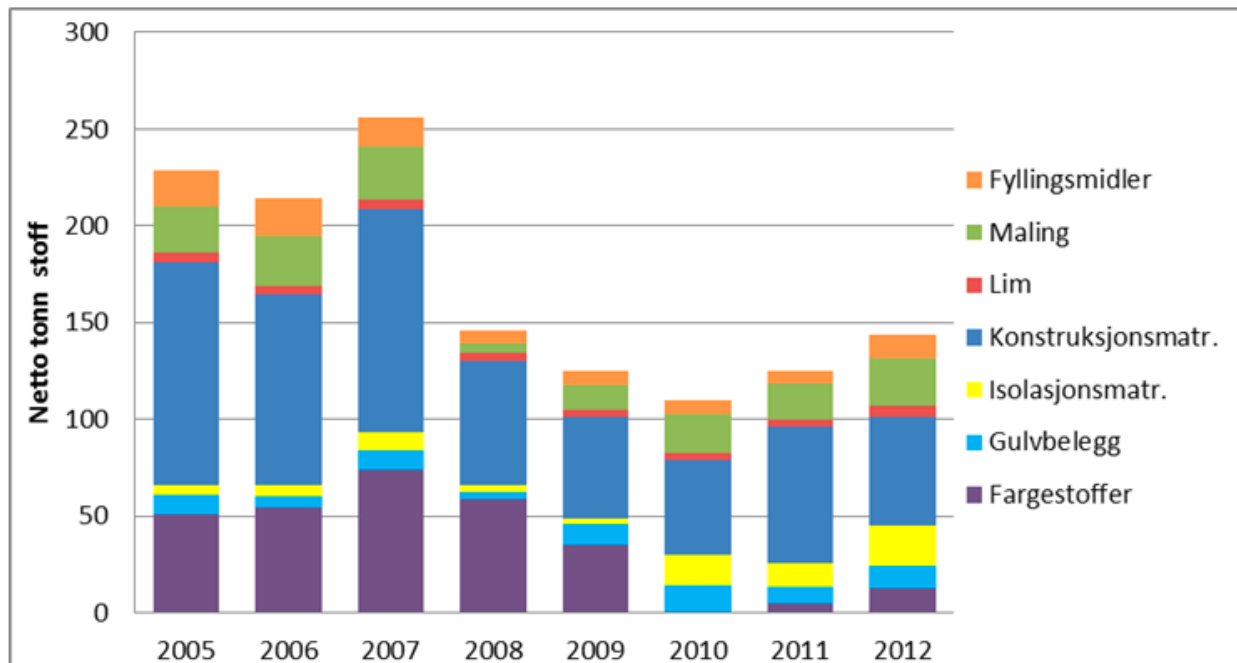
Resultater fra tilsyn med virksomheter innen byggebransjen

Byggebransjen 2014

- Bakgrunn:
 - produktregisteret fant økende mengde stoffer på kandidatlista og prioritetslista innen byggebransjen
 - 4 år siden vi hadde prosjekt innen bygg på produktområdet sist, en næring i stadig endring, mange og nye aktører
 - Bransjen har laget en avtale om utfasing av MCCP - mellomkjedete klorparafiner
- Hensikt:
 - Fase ut enkelte stoffer
 - Finne hovedutfordringer i bransjen

Økende bruk av farlige stoffer i byggevarer

Tilsyn byggevarer 2014

- 25 besøkskontroller
- 40 brevkontroller
- 18 produkter sendt til analyse
- Nærmere 100 produkter analysert med XRF under tilsynene

Utvalg produkter og kjemikalier i aksjonen

- Gulvbelegg, tepper
- Våtromstapet, takplater
- Isolasjonsmaterialer
- Polyuretanskum
- Fugemasse, fugeskum, sparkel, fyllingsmidler
- Maling, lakk, lim
- Ftalater
- Klorparafiner: SCCP, MCCP
- Bromerte flammehemmere
- Drivgasser: KFK, HKFK
- Kadmium, (bly)
- Perfluorerte forbindelser: PFOS, PFOA
- Metylendifenyldiisocyanat (MDI)
- Krom, arsen
- Bisfenol A

Kontrolltema

Faremerkede kjemikalier:

- kandidatlisten
- prioritetslisten
- lim, fugemasse, epoxylim, sparkel, maling/lakk
- internkontroll
- deklarerer til produktregisteret
- faremerking
- sikkerhetsdatablader

ETSENDE

Byggeprodukter

- analysebevis/testsertifikat
- kjennskap til regelverk, internkontroll
- vinylbelegg, fliser, XPS, EPS, bygnings- og isolasjonsplater
- kandidatlistestoffer
- informasjonsplikt

Besøkskontroller – oversikt over resultater

- 25 virksomheter kontrollert med besøkskontroll.
- Flere av disse har ikke hatt kontroll tidligere (9).
- Kun 1 kontroll uten avvik
- Totalt antall brudd:
117 avvik, 5 alvorlige avvik. 12 anmerkninger.

Internkontroll - utfordringer

- Utfordring - mange små virksomheter innenfor produkt- og kjemikalieområdet
 - Mangel på kompetanse
 - Mangel på ressurser
 - Større risiko for alvorlige lovbrudd
- Større virksomheter har bedre systemer
 - Men konsekvensen av brudd på regelverket er større

Internkontroll og systematisk arbeid

- Kunnskap om regelverket
 - Kjennskap til farlige stoffer i produktene som importeres
- Skriftlige rutiner for å sikre overholdelse av regelverket
 - rutiner for å avdekke og rette opp avvik er viktig - her finner vi mye mangler - også hos store virksomheter
 - De skriftlige rutinene må dekke alt relevant regelverk
 - Viktig å fange opp produkter som er utenfor kjerneområdet
 - Må dekke oppfølging av leverandører
- Vurdere risiko ved produktene og kjemikaliene som omsettes

Avvik - kjemikalier

- Mangler i sikkerhetsdatablad
 - Vi kontrollerer kun deler av sikkerhetsdatablad
 - Miljøopplysninger i sikkerhetsdatablad - men dette har blitt bedre! 😊
 - Opplysninger om avfallsdisponering
 - Ikke tilstrekkelig med henvisning til nasjonale forskrifter
- Mangler i faremerking
 - Ikke samsvar mellom fareetikett og sikkerhetsdatablad
 - Manglende angivelser av R-/S-setninger / H-/P-setninger
 - For liten skrift - for mange språk.....

Konsulenter

- Flere bra konsulentfirma i Norge innenfor kjemikalieområdet
- Viktig at det spesifiseres hva konsulentene skal gjøre - dette bør inkluderes som en del av den skriftlige internkontrollen
- Fritar ikke virksomheten for krav om kjennskap til regelverket - dere må vite nok til å vite hva dere skal etterspørre fra konsulentene
- Virksomhetens ansvar at regelverket blir overholdt

Avvik - produkter

- Produktdokumentasjon mangler: analysebevis, sertifikater, annen dokumentasjon
- Virksomheten kjenner ofte ikke til om det er farlige/regulerte stoffer i produktene
- Virksomhetene kjenner ofte heller ikke til hvilke farlige stoffer som kan tenkes å være i sine typer produkter

Avvik - brevkontroller

- 40 brev sendt ut, 30 svart.
- En del manglende IK
- Lav kjennskap til deler av regelverket
- Ingen kjente avtalen om utfasing av MCCP
- Flere vil følges opp med besøkskontroller og brevkontroller

Stikkprøver, våre analyser

- Ikke funnet forbudte stoffer i noen av de 17 prøvene som er analysert
- En del produkter inneholder stoffer som er regulert i andre produkter eller vil bli regulert senere, ftalater, Pb, Cd, PAH.
- Testene viser også for enkelte produkter høyere konsentrasjoner enn det som er oppgitt til virksomhetens dokumentasjon.

Veien videre

😊 og 😞

- Ingen forbudte stoffer i stikkprøvene

- Internkontroll
- Regelverkskunnskap
- Analysebevis innholdsstoff
- SDS/etikett
- Produktregisteret

2015 - Byggevarer kjemikalier

- Vi følger opp fjorårets tilsyn med importører av byggevarer kjemikalier med en brevkontroll av importører/produsenter av fugeskum med mellomkjedete klorparafiner (MCCP). Grunnen til det er at MCCP er et stoff på miljømyndighetenes prioriteringsliste og det finnes gode alternativer til MCCP i fugeskum.
- Mellomkjedete klorparafiner er bioakkumulerende og tungt nedbrytbare, og kan forårsake uønskede langtidseffekter i miljøet. De er klassifisert som miljøskadelige og meget giftige for vannlevende organismer. De er også klassifisert med risikosetningen "Kan skade barn som får morsmelk."

Sertifikater og analysebevis

- BREEAM, Sintef teknisk dok, BVB, BASTA, RoHS, CE mm er kjent.
- Prioritetslisten og SVHC/kandidatlisten delvis kjent.
- Spesifikke stoffkrav relativt ukjente: Produktforskriften, REACH vedlegg XVII.
- 50 produkter etterspurt dokumentasjon. 25 OK under tilsynet, resten bedt om å ettersende. Her gjenstår en god del fortsatt.

Importørens ansvar

- Krav i lovverk:
 - plassere trygge produkter på markedet, dvs. produkter som ikke kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse
- Tiltak:
 - lær regelverket!
 - still krav til produsent - leverandøravtale
 - etterspør dokumentasjon og distribuer denne gjennom produksjonskjeden
 - skaff kunnskap om varene som importeres (dokumentasjon, analyser)
 - inspiser forholdene i fabrikk(ene)
 - utfør stikkprøvekontroll ved mottak

www.miljodirektoratet.no